

Brusel 24. září 2018
(OR. en)

Interinstitucionální spisy:
2018/0224(COD)
2018/0225(COD)

12066/2/18
REV 2

RECH 370
COMPET 594
IND 236
MI 625
EDUC 317
TELECOM 277
ENER 297
ENV 583
REGIO 70
AGRI 415
TRANS 367
SAN 264
CADREFIN 193
CODEC 1445

POZNÁMKA

Odesílatel:	Předsednictví
Příjemce:	Výbor stálých zástupců / Rada
Č. dok. Komise:	9865/18 + ADD 1
Předmět:	<i>Příprava zasedání Rady pro konkurenceschopnost konajícího se ve dnech 27. a 28. září 2018</i> Program Horizont Evropa – rámcový program pro výzkum a inovace 2021–2027: balíček návrhů a) návrh NAŘÍZENÍ EVROPSKÉHO PARLAMENTU A RADY, kterým se zavádí rámcový program pro výzkum a inovace Horizont Evropa a stanoví pravidla pro účast a šíření výsledků b) návrh ROZHODNUTÍ EVROPSKÉHO PARLAMENTU A RADY o zavedení zvláštního programu, kterým se provádí rámcový program pro výzkum a inovace Horizont Evropa – zpráva o pokroku

I. ÚVOD

1. Dne 7. června 2018 Komise předložila Radě balíček návrhů týkajících se programu Horizont Evropa¹.
2. V porovnání se stávajícím rámcovým programem (Horizont 2020) nařízení, kterým se zřizuje program Horizont Evropa, slučuje dva právní akty (rámcový program a pravidla pro účast a šíření výsledků programu) do jednoho právního aktu. Program bude založen na struktuře o třech pilířích: první pilíř „Otevřená věda“ zajistí pevnou kontinuitu s programem Horizont 2020 při podpoře vynikající vědy a mobility výzkumných pracovníků a výzkumných infrastruktur. Tento pilíř s sebou do velké míry přináší přístup zdola nahoru; druhý pilíř „Globální výzvy a konkurenceschopnost průmyslu“ se bude zabývat společenskými výzvami a průmyslovými technologiemi a posilovat přístup „shora dolů“ usilující o řešení výzev a příležitostí týkajících se unijních a globálních politik a konkurenceschopnosti. Vedle pravidelných výzev k předkládání návrhů bude zaveden omezený soubor velmi dobře viditelných misí; třetí pilíř „Otevřené inovace“ se zaměří především na zvyšování průlomových a trh vytvářejících inovací zřízením Evropské rady pro inovace. Opatření v tomto pilíři rovněž podpoří posílení evropských ekosystémů inovací a budou i nadále podporovat Evropský inovační a technologický institut (dále jen „EIT“).
3. Tato zpráva o pokroku se vztahuje na:
 - a) **nařízení**, kterým se zřizuje program Horizont Evropa (včetně pravidel pro účast a šíření výsledků), jež se vztahuje na všechny ústřední prvky programu od jeho struktury a cílů až po navržený rozpočet a mechanismy financování, evropská partnerství, mise, otevřené přístupy, jakož i možné připojení zemí k programu Horizont Evropa; a

¹ Dokumenty 9865/18 + ADD 1–6, 9870/18 + ADD 1–6 + ADD 6 COR 1, 9868/18 + ADD 1–2, 9871/18 + ADD 1–6.

- b) **zvláštní program**, který vymezuje a rozvíjí odůvodnění plánovaných činností, související oblasti intervence a hlavní rysy intervence, které jsou specifické pro každou z priorit rámcového návrhu. Tím je rovněž kladen důraz na provádění a prováděcí struktury (ERV, ERI, EIT) vypracované ke splnění souborů cílů a provedení plánovaných činností.

II. SOUČASNÝ STAV

Během bulharského předsednictví (3 zasedání) a rakouského předsednictví (11 zasedání do 13. září 2018) Pracovní skupina Rady pro výzkum (RECH WP) započala přezkum návrhů Komise na základě tematických balíčků.

Zatímco zasedání v červnu a červenci se zaměřila na prezentaci různých prvků programu Horizont Evropa (včetně posouzení jejich dopadu) Evropskou komisí a na související připomínky a dotazy členských států, na zasedáních v září se zatím jedná o konkrétních otázkách (právní základ, strategické plánování, součinnost s Evropským fondem pro regionální rozvoj, pravidla pro účast).

Dne 17. července 2018 mistři pro výzkum poprvé jednali na neformálním zasedání ministrů (odpovědných za výzkum) ve Vídni o návrhu programu Horizont Evropa.

Členské státy měly rovněž příležitost poskytnout písemnou zpětnou vazbu k tematickým balíčkům návrhu programu Horizont Evropa, o nichž se jednalo během července na technické úrovni. Na základě informací od členských států předsednictví vypracuje první text předsednictví, který následně bude v nadcházejících týdnech dále přezkoumán a projednán.

Ačkoliv většina delegací výše uvedený návrh Komise v obecné rovině uvítala, během jednání a v písemných připomínkách delegace poukázaly na řadu problematických otázek. Hlavní problémy a příslušná odůvodnění jsou uvedeny níže.

1. OBECNÉ INFORMACE

- Právní základy: Program Horizont Evropa je založen na hlavách Smlouvy o fungování Evropské unie „Průmysl“ a „Výzkum a technologický rozvoj a vesmír“ (články 173, 182, 183 a 188). Vzhledem k tomu, že program výrazně podporuje inovace, Komise navrhla založit zvláštní program, kterým se provádí program Horizont Evropa, na hlavách Smlouvy o fungování Evropské unie „Průmysl“ a „Výzkum a technologický rozvoj a vesmír“ (články 173 a 182). Evropský inovační a technologický institut (EIT) byl založen na základě hlavy „Průmysl“ a bude i nadále financován z finančního příspěvku z programu Horizont Evropa. Návrh programu Euratomu pro výzkum a odbornou přípravu je založen na článku 7 Smlouvy o Euratomu.

Vzhledem k tomu, že se jedná o odchylku od právního základu navrženého pro program Horizont 2020, byla na jednání Pracovní skupiny pro výzkum v červnu 2018 právní služba Rady řadou členských států požádána o stanovisko k právním základům, které Komise navrhla pro rozhodnutí o zvláštním programu (čl. 173 odst. 3 a čl. 182 odst. 2 SFEU), a zejména k použití čl. 173 odst. 3 SFEU jako jednoho ze dvou právních základů pro daný návrh.

Podle právní služby Rady je právní základ navržený Evropskou komisí pro nařízení o rámcovém programu vhodný, avšak rozhodnutí o zvláštním programu by mělo být založeno pouze na čl. 182 odst. 4. Proto by rozhodnutí o zvláštním programu mělo být přijato zvláštním legislativním postupem (přijetí po konzultaci Evropského parlamentu a EHSV).

Dne 11. září 2018 Evropská komise předložila pracovní dokument potvrzující její volbu dvojího právního základu pro návrh rozhodnutí o zvláštním programu. Objasnila zdůvodnění své volby a odpověděla na argumenty předložené právní službou Rady. Pracovní skupina pro výzkum projednala stanovisko právní služby Rady a možnosti dalších kroků² na svém zasedání ve dnech 3. a 13. září 2018, na nichž jasná většina členských států uvedla, že si přeje postupovat podle doporučení právní služby Rady.

2 Na základě dokumentu WK 9744/2018 INIT: Poznámka předsednictví ze dne 27. srpna 2018 – Možnosti pro další kroky s ohledem na stanovisko právní služby Rady ohledně právního základu pro program Horizont Evropa.

- Strategické plánování Aby bylo možno provést cíle programu Horizont Evropa soudržným způsobem, a s cílem umožnit určitou míru flexibility při provádění tento program předpokládá proces strategického plánování, jenž usiluje o nalezení společných cílů a společných oblastí pro takové činnosti, jako jsou oblasti pro partnerství a mise. Členské státy vyjádřily obavy ohledně zralosti konceptu strategického plánování, zejména pokud jde o formální úlohu členských států v procesu, a o prvky, na něž se vztahuje. Tato otázka byla na pořadu jednání při neformálním setkání ministrů (odpovědných za výzkum) ve Vídni dne 17. července 2018. Důkladnější propracování této otázky je uvedeno v dokumentu ST 12071/18 nazvaném Podkladová zpráva o strategickém plánování.
- Názvy pilířů: Rada delegací požádala o přejmenování názvů pilířů, zejména pilíře 1 „Otevřená věda“ a pilíře 3 „Otevřené inovace“. Důvodem je, že je lze snadno zaměnit s jinými pojmy otevřené vědy (zpřístupňování vědeckého výzkumu, údajů a šíření výsledků, jakmile jsou dostupné za použití digitální technologie a technologie založené na spolupráci) a otevřených inovací (otevření procesu inovací osobám se zkušenostmi v jiných oblastech, než je oblast akademická a oblast vědy). Tyto termíny rovněž používá Evropská komise v kontextu výzkumu a inovací a jsou základními rysy programu Horizont Evropa.
- Úloha malých a středních podniků: Po zřízení Evropské rady pro inovace se v návrhu programu Horizont Evropa předpokládá začlenění řady činností programu Horizont 2020 mezi činnosti Evropské rady pro inovace. V rámci Evropské rady pro inovace se chce Komise zaměřit na činnosti přelomových a průlomových inovací. Delegace své obavy vyjádřily v první řadě ohledně skutečnosti, že není výslovně uvedena přírůstková inovace: pro mnoho malých a středních podniků je přírůstková inovace důležitou metodou používanou k inovacím a k vytváření nových trhů. Zadruhé vyjádřily obavy ohledně nedostatečného zvláštního nástroje pro malé a střední podniky, z něhož měly v rámci programu Horizont 2020 prospěch tisíce malých a středních podniků v celé Evropě.
- Úloha evropského průmyslu a klíčové základní technologie: Hlavní revidovaná ujednání pro činnosti v rámci programu Horizont Evropa neposkytují zvláštní činnosti pro průmysl obecně a konkrétně klíčové základní technologie. Členské státy požadují viditelnější úlohu průmyslu a klíčových základních technologií, a to s ohledem na jejich základní roli v evropské konkurenceschopnosti.

- Společný výzkum Delegace s v široké míře shodují na tom, že přeshraniční společné projekty vytvořené na základě rámcového programu vytvářejí důležitou přidanou hodnotu. Proto tyto druhy společných projektů musí rovněž zůstat jádrem programu Horizont Evropa.
- Součinnosti: V návrhu programu Horizont Evropa je přisuzován velký význam otázce součinnosti jak v rámci jednotlivých prvků programu Horizont Evropa, tak i – a ještě prominentněji – ve vztahu k programům víceletého finančního rámce. Delegace důležitost součinností potvrdily. Nicméně v nich vzbuzují obavy narůstající komplexnost a dopad, jež má na účinnou koordinaci politiky, provádění a výzkumné komunity usilující o účast na programech. Součinnosti s Evropským fondem pro regionální rozvoj jsou pro mnoho členských států nanejvýš důležité, a proto předsednictví uspořádalo dne 6. září 2018 zvláštní technický seminář.

2. NAŘÍZENÍ

- Obranný výzkum: V rámci programů VFR na období po roce 2020 Komise navrhla zřízení Evropského obranného fondu, jenž zahrnuje investice do výzkumu (společně s oknem pro budování kapacit). Vzhledem k tomu, že ve Smlouvě o fungování Evropské unie je uvedeno, že všechny činnosti Unie v oblasti výzkumu a vývoje by měly být zahrnuty do rámcového programu, obranný výzkum byl začleněn do programu Horizont Evropa (článek 5). Zatímco většina členských států trvá na jasném oddělení těchto dvou programů a zdůrazňuje význam a potřebu zachování civilní povahy programu Horizont Evropa, právní služba Rady doporučuje Radě posílit odkazy ohledně obranného fondu v nařízení o programu Horizont Evropa, a dosáhnout tak jasnějšího propojení mezi těmito programy. Tuto otázku právní služba Rady řešila ve své ústním vyjádření na zasedání Pracovní skupiny pro výzkum dne 3. září 2018.

- Mise: Ačkoliv myšlenka zavedení omezeného počtu cílených misí většina delegací uvítala, byly vysloveny početné otázky ohledně postupu výběru těchto misí a příslušného zapojení členských států (prostřednictvím procesu strategického plánování). Členské státy rovněž vznesly dotazy ohledně přidělování rozpočtových prostředků z celkové krytí pro klastry, navrhovaného portfoliového přístupu a nové prováděcí struktury prostřednictvím výborů pro mise a řídicích pracovníků misí a jejich příslušných úloh, pravomoci a povinností, a to i v rámci postupu projednávání ve výboru.

- Partnerství: Návrh programu Horizont Evropa předpokládá modernizovaný přístup, pokud jde o partnerství, a zahrnuje tři kategorie partnerství, konkrétně *spoluprogramovaná, spolufinancovaná a institucionalizovaná partnerství*. Tuto modernizaci a racionalizaci oblasti partnerství členské státy v široké míře uvítaly, poněvadž je podle jejich názoru v souladu se závěry Rady přijatými dne 1. prosince 2017. Dosavadní diskuse se zaměřily na partnerství jako na otázku strategického plánování, na vztah mezi misemi a partnerstvími a na začlenění výsledků ad hoc pracovní skupiny Výboru pro Evropský výzkumný prostor ohledně partnerství ve znění programu Horizont Evropa. Pokud jde o finanční aspekty, byly vzneseny obavy ohledně i) nejasného celkového rozpočtového krytí partnerství, ii) nejasného vymezení centrálního řízení, poněvadž členské státy jasně uvedly, že nechtějí vytvořit společné soubory prostředků, iii) obtíží při posuzování věcných příspěvků, zejména partnerů z průmyslu, iv) výzvy poskytování dlouhodobých právně závazných finančních závazků ze strany členských států na účet jejich vnitrostátních rozpočtových cyklů, v) obtíží spojených s kumulativním financováním ze zdrojů z různých programů EU, vi) minimální prahové hodnoty 50% účasti členských států zapojených do institucionalizovaných partnerství.

- Rozpočet: Rozpočet nebyl dosud podrobně projednáván. Tak je tomu i v případě rané fáze jednání o víceletém finančním plánu. Řada delegací však požádala o podrobnější rozpis rozpočtu s ohledem na zavedení misí a budoucí začlenění partnerství.

- Mezinárodní spolupráce / přidružení: Delegace požádaly o strategický přístup k mezinárodní spolupráci v celém programu Horizont Evropa, o stanovení úlohy pro členské státy při rozhodování o tom, které státy budou přidruženy, a o větší důraz na vzájemnost. Delegace rovněž zmínily minimální kritéria způsobilosti, jakož i omezení účasti na nástrojích s jedním příjemcem.
- Pravidla pro účast: Pokud jde o pravidla účasti a šíření výsledků, návrh Komise ve velké míře navazuje na postupy zavedené předchozími rámcovými programy, zejména programem Horizont 2020. Jednání Pracovní skupiny pro výzkum bylo zahájeno celkovou prezentací dne 3. září 2018 a první písemné připomínky se očekávají koncem září 2018.

3. **ZVLÁŠTNÍ PROGRAM**

- Pilíř I: Široká shoda panuje ohledně činností a opatření navržených v rámci pilíře I, neboť ve velké míře navazují (s výjimkou FET) na činnosti programu Horizont 2020 a jeho rozpočtové prostředky byly podstatně navýšeny. Některé země by si však přály zvýšit podíl rozpočtových prostředků na akce Marie Skłodowska-Curie a byly vyjádřeny obavy ohledně relativního snížení rozpočtu pro výzkumné infrastruktury. Některé členské státy dále navrhly zavedení pobídek či grantů pro výzkumné pracovníky vracející se z oblastí mimo EU a zavedení financování mladých výzkumných pracovníků v době, než se začnou podílet na akcích Evropské rady pro výzkum.
- Pilíř II: Zatímco členské státy v obecné rovině zavedení mezioborových „klastřů“ do pilíře II uvítaly, dva z těchto klastřů, b) „Inkluzivní a bezpečná společnost“ a d) „Klima, energetika a mobilita“ byly kritizovány jako příliš široké. Dalším zmíněným problémem je důležitost začlenění všech úrovní technologické připravenosti do činností druhého pilíře.

- PILÍŘ III: Členské státy uvítaly zřízení Evropské rady pro inovace. Současně zdůraznily, že stále mají řadu otázek ohledně řízení a provádění. Byly vzneseny požadavky ohledně definic různých druhů inovací v článku 2 rozhodnutí. Členské státy navíc vyzvaly k odpovídající koordinaci s činnostmi EIT.

Členské státy uvítaly myšlenku, že by evropské inovační ekosystémy měly být financovány v rámci tohoto pilíře. Současně požádaly o další objasnění konkrétních opatření a cílových skupin.

- Posílení Evropského výzkumného prostoru:

S ohledem na opatření „*sdílení excellence*“ delegace vznesly dotaz, zda je navrhovaný rozpočet adekvátní a zda jsou činnosti v této oblasti dostatečné. Řada delegací požádala o doplňková opatření „horizontální“ povahy, např. těch, jež se vztahují k postupům vyhodnocení, otevření sítí novým partnerům nebo vytvoření zvláštních činností, například v rámci Evropské rady pro výzkum. Řada delegací rovněž uvedla připomínky ke složení, včasnému uplatňování a pravidelné aktualizaci ujednání v souvislosti s předáním návrhů v rámci této části programu Horizont Evropa. Rovněž se začalo jednat o otázce platů pro výzkumné pracovníky.

Pokud jde o část „*reformy a zlepšení evropského systému výzkumu a inovací*“, několik delegací vyjádřilo obavu ohledně nedostatků samostatné oblasti „Věda a společnost“, jak je provedena v programu Horizont 2020, a ohledně snížení rozpočtu pro tyto aspekty v souvislosti s programem Horizont 2020. V široké míře byly podpořeno zlepšení součinnosti mezi Evropským výzkumným prostorem a Evropským prostorem vysokoškolského vzdělávání. Je však třeba podrobněji vymezit stávající provádění iniciativy Evropské univerzity a úlohu programu Horizont Evropa.